
Публикуван на: 17-08-2006

Източник: [Агенция ФОКУС](#)

Доживяхме да видим опашки и за български паспорти. Един вид компенсация за цялото чакане, изтърпяно от българите на опашки за чужди паспорти досега, било то европейски, било то американски. През последните години интересът към придобиване на българско гражданство се засилва и това вече прави впечатление на нашите бъдещи съграждани в Европейския съюз.

Синдромът на полските водопроводчици

Когато Великобритания взе решение да отвори трудовия си пазар за гражданите на новите страни-членки от последната вълна на разширяване на ЕС основното съображение на британското правителство беше, че работниците от десетте, предимно източноевропейски държави, ще заемат свободните работни места и ще вършат работа, която самите британци не биха вършили и то за заплата, на която гражданите на Обединеното кралство биха се подсмихнали.

И наистина, в голяма степен точно това се случи. Какво не е наред тогава?

При последната вълна на разширяване на ЕС през 2004 г. Великобритания, заедно с Швеция и Ирландия, даде непосредствен достъп на работниците от новите страни-членки до трудовия си пазар. Британското правителство, обаче, допусна грешка в прогнозите си, като очакваше 13 000 работници да потърсят работа във Великобритания. Всъщност от 2004 г. насам това са сторили около 392 000 души. Този път британските медии разкриха, че правителството предвижда между 60 000 и 140 000 румънци и българи да пристигнат във Великобритания през първата година след предстоящото разширяване на ЕС. Според някои крайни прогнози - 40 000 българи и 160 000 румънци. Тези цифри накараха министъра на труда Франк Фийлд да поиска затваряне на трудовия пазар в Обединеното кралство за новопрстигащите. По думите му, сегашната имиграция оказва сериозен ефект върху жилищното благоустройство, здравеопазването и "самия облик на нашата общност." Изглежда полските водопроводчици се оказаха доста повече, отколкото необходимите ВиК специалисти на Острова.

Британското правителство, изглежда, се уплаши отново да не подцени ситуацията и затова реши да я надцени. Да не забравяме, че България и Румъния не могат да се мерят с последната вълна на разширяване. Само населението на Полша възлиза на около 38 143 000. По данни от първата половина на годината, безработицата в тази страна е 16.4%. Броят на трайно безработните полски граждани под 25 години е над 33%. За сравнение, министър Емилия Масларова твърди, че България се радва на най-ниската безработица за последните 16 години - 8.97% през месец юли. Според агенция Блумбърг, заетостта във Великобритания е нарастнала с 42 000 до рекордните 28,94 млн., а безработицата се е увеличила с 92 000. Нивото на безработица е 5,5%, и въпреки че

това е най-високото равнище от май 2000 година, тези стойности са далеч под 7,8% в страните от еврозоната.

Реалността има и други измерения, обаче. Едно от тях е фактът, че на фона на стагнацията в икономиките на страните от еврозоната, които имат по-голяма безработица, бюджетен дефицит, слаб растеж, Великобритания и останалите страни, които отвориха пазарите си за гражданите на новите страни-членки на ЕС, остана една от малкото страни със стабилен икономически ръст. Същото се отнася за Испания и Ирландия, където работят немалко източноевропейци. Много икономически анализатори са на мнение, че притокът на евтина работна ръка от Източна Европа е спомогнал за понижаване на трудовите и производствени разходи, а оттам забавяне в крачката на инфлацията.

Друг важен момент в цялостната картина е това, че Великобритания е страна, изповядваща неолиберализма като основа за управлението на икономиката. Две особености произтичат от това. Първата е, че подобно на САЩ, същността на безработицата на Острова е различна от тази в останалата част на Европа. Немалко британци работят на две места. С други думи, работа има. Друг е въпросът, че определен вида работа е просто нежелана. Втората особеност е, че при управлението на националното стопанство, акцентът се поставя по-скоро върху финансовата стабилност успех на компаниите, отколкото върху социалните аспекти. Това означава, че когато цените на петрола се повишат, какъвто е случаят, фирмите се опитват да понижат разходите си, за да защитят "профит-марджините" или печалбата си. Разбира се, най-лесният начин за това е съкращаването на трудовите разходи, особено трудовото законодателство не създава пречки за това.

Жертва на политическа конфронтация в Обединеното кралство

Може би за пореден път ставаме жертва на политическите борби в страните от ЕС. Изглежда не са никак малко вече политическите противници на видимо изморения британски премиер Тони Блеър. Атаките срещу него идват не само от страна на консерваторите, които вече водят в социологическите сондажи, но и от редиците на неговата "Лейбъристка партия". Дали публикацията в "Сънди Телеграф", станала повод за повдигане на въпроса с българската паспортна политика и за всяване на необоснован страх от "наплива" на имигранти от Източна Европа не е просто удар срещу една от най-отворените към Европа политики в историята на Обединеното кралство. Какво ли целят предупредителните изказвания на министъра на труда Франк Фийлд за ефекта, който оказват имигрантите от Източна Европа върху здравната система, жилищната политика, че даже "самия облик на нашата общност"?

Нараства и натискът върху министъра на вътрешните работи на Великобритания Джон Рийд за ограничаване на достъпа на работници от България и Румъния до пазара на труда в Обединеното кралство, след като двете страни се присъединят към Европейския съюз през януари следващата година. Като цяло, натискът върху него да изгради крепостна стена около Великобритания в последно време си е голям и без друго. Ала заплахата, види се, идва от другаде. Оказа се, че някой полски водопроводчик и всеки друг гастарбайтер от Източна Европа, пък дори и македонец с български паспорт, е далеч по-безопасен за всякакъв род национална сигурност, било в трудово, било в криминално отношение, отколкото пакистанските ислямисти, "родно производство".

Сложната история на балканските държави затруднява редакторите на британските вестници

Някак сложната и преплетена, а в някои случаи и обща, история на балканските държави

постоянно играе номера на редакторите на издания като "Сънди Телеграф". Често на техните страници се появяват материали, насочени срещу определена страна, и вероятно липсата на познания не позволява те да бъдат спирани навреме.

Облекчената процедура за кандидатстване за български паспорт е предвидена за чуждестранни граждани с българско самосъзнание и произход. Такива хора живеят в Македония, Молдова, Русия, Украйна, Сърбия и др. От 2001 г. досега около 23 500 души с доказан български произход са получили българско гражданство, след като са били подложени на много сериозна процедура по разглеждане на молбите им. По думите на заместник-министъра на правосъдието Ана Караиванова, голяма част от тях наистина имат желание да се установят в България.

"Ето защо не смятам, че е осъдително да се дава българско гражданство на македонски граждани или на бесарабски българи, които имат български произход или са емигрирали от България в миналото, но са запазили българските си традиции и език," поясни Караиванова. Бурната реакция, която предизвиква увеличеният брой на такива случаи в Македония, например, изглежда има известна връзка с криза на идентичността или недоверието на гражданите в способността на собствения политически елит да защити интересите им адекватно, отколкото с възможностите за миене на чинии в лондонските ресторанти или бране на ягоди във фермите в Кент.

Любомир Тасев